

OMAISHOIDON TUEN HAKEMINEN JA MYÖNTÄMISPERUSTEET

Sosiaali- ja terveystieteiden Helmen alueella omaishoidon tukea haetaan kirjallisesti hakemuslomakkeella.

Hakijaa pyydetään vastaamaan kaikkiin kysymyksiin huolella. Mikäli hoidettava ei ole kotona annettavien palvelujen piirissä, tulee tukea ensimmäistä kertaa haettaessa olla hakemuksen mukana lääkärintodistus.

Omaishoidon tukipäätös edellyttää kotikäyntiä, jossa tavataan hoitaja ja hoidettava. Hakemuksen palautuksen jälkeen teihin otetaan yhteyttä ja sovitaan kotikäynnistä. Omaishoidontuen hakemuksen käsittely on enintään 3 kuukautta.

Omaishoidon tukea myönnetään määrärahojen puitteissa. Mikäli tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät, tuen maksaminen aloitetaan hakemista seuraavan kuukauden alusta tai sen kuukauden alusta, jolloin määrärahoja on käytettävissä.

Omaishoidontuki on veronalaista tuloa, tarkista palkkion vaikutus ennakonpidätysprosenttiisi verotoimistosta. Myönnetty tuki saattaa vaikuttaa myös eläkkeellä olevan hoitajan eläkkeeseen. Jos olet eläkkeellä, varmista työeläkettä maksavalta eläkelaitokselta tai kansaneläkelaitokselta, voitko ansaita omaishoidon tukipalkkion eläkkeen lisäksi. Mikäli saat työttömyysturvaa, varmista työvoimatoimistosta miten omaishoidontuki vaikuttaa työttömyysturvaasi.

Omaishoidon tuen hakemuksia saa kotihoidosta ja sosiaali- ja terveystieteiden Helmen internet-sivuilta.

Tiedustelut ja hakemusten palautukset:

Hoito- ja hoivapalvelupäällikkö Marko Niiranen

puh. 044 7591 276

sähköposti: marko.niiranen@haapavesi.fi

Kotipalveluohjaaja Leena Sundman

puh. 044 7591 510

sähköposti: leena.sundman@haapavesi.fi

Palveluesimies (asumispalvelut) Tiina Sainio

puh. 044 7591 610

sähköposti: tiina.sainio@haapavesi.fi

Postiosoite:

Palvelukeskus Paakkilanhovi
Kirkkotie 17
86600 HAAPAVESI

Alle 65-vuotiaiden ja kehitysvammaisten omaishoidontuki:

Sosiaalityöntekijä Tiina Pesonen

puh. 044 7591 276

sähköposti: tiina.pesonen@haapavesi.fi

Postiosoite:

Haapaveden kaupunki/Sosiaalitoimisto
PL 40
86601 HAAPAVESI

OMAISHOIDON TUKI

1. Omaishoidon tuen tarkoitus

Omaishoidon tukea säätää laki omaishoidon tuesta (937/2005). Omaishoidolla tarkoitetaan omaishoitolaissa vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun läheisen henkilön avulla. Omaishoidontuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoitopalkkiosta, tarvittavista palveluista hoidettavalle ja omaishoitajan tukemisesta. Hoitotyön tukena voidaan käyttää perhehoitoa, kotihoitopalveluja, päivätoimintaa, lyhytaikaista palveluasumista tai laitoshoidoa sekä näiden yhdistelmiä tai antaa palveluseteli. Omaishoidon tuen avulla pyritään ehkäisemään ja korvaamaan intensiivinen avopalveluiden ja laitoshoidon tarve. Omaishoidon tuen myöntämisperusteet päättää sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Helmen perusturvalautakunta lain säännökset huomioiden.

2. Omaishoidon tukihakemuksen käsittelystä ja myöntämisperusteista

Hoidettavan kotiin tehtävän kotikäynnin aikana keskustellaan hoitajan ja hoidettavan kanssa. 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä hoidon tarpeen arvioinnissa käytetään RAVA-toimintakykymittaria ja tarvittaessa Minimental-testiä (MMSE), jolla mitataan asiakkaan muistitasoa. RAVA-indeksi voi olla alle kriteereissä asetettujen arvojen, mikäli muut toimintakyvyn määrytykset (esimerkiksi Minimental-testi) osoittavat hoidon sitovuuden olevan kriteerien mukaista. Vaikeavammaisen, kehitysvammaisen ja mielenterveysasiakkaan henkilön omaishoidontuen tarpeen selvitys perustuu toimintakyvyn kartoitukseen, jossa voidaan käyttää soveltuvia arviointimenetelmiä (ADL, päivittäiset toiminnot, GDS-15 depressioseula, KeRAVA kehitysvammaisilla). Lapsista tuen piiriin voidaan ottaa vaikeasti vammaiset ja sairaat, joiden hoito terveeseen vastaavan ikäiseen lapseen verrattuna on erittäin sitovaa ja vaativaa.

Omaishoitajaksi voidaan ottaa vain hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö, joka kuntonsa ja terveydentilansa puolesta kykenee huolehtimaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovittavista hoidettavan tarpeista. Omaishoidon tuesta päättävä voi edellyttää hakijaa tarvittaessa toimittamaan asiantuntijan lausunnon siitä, että on kykenevä toimimaan kyseisen asiakkaan hoitajana. Tukea myönnettäessä huomioidaan, että hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva ja että tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Omaishoitaja ei pääsääntöisesti voi toimia henkilökohtaisena avustajana hoidettavalleen. Hoidon sitovuus on sellaista, että omaishoitaja ei yleensä voi käydä kokopäivätyössä kodin ulkopuolella. Mikäli hoitaja käy osapäivätyössä ja omaishoidon tuen kriteerit muutoin täyttyvät, hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjataan, miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan työssäkäynnin aikana.

Omaishoidon tukihakemus käsitellään noin kerran kuukaudessa kokoontuvassa SAS-sijoitustyöryhmässä. Käsittelyssä kartoitetaan omaishoidontuen tarve, hoidon sitovuus sekä vaativuus. Omaishoidontuen palkkiolla on tarkoitus tukea pääsääntöisesti kaikkein eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevia henkilöitä, joiden toimintakyky on selvästi alentunut. Esimerkiksi kehitysvammaisuus sinänsä ei ole riittävä peruste tuen saamiseen, vaan hoidettavan avun tarve ja hoidettavuus sekä hoidon sitovuus ratkaisevat, kuuluuko

henkilö tuen piiriin. Hoito- ja hoivapalvelupäällikkö tekee hakemukseen kirjallisen päätöksen sijoitustyöryhmäkäsittelyn jälkeen. Päätökseen tyytymättömällä asiakkaalla on mahdollisuus hakea muutosta päätökseen.

Omaishoidontukea myönnetään niiden määrärahojen puitteissa, jotka sosiaali- ja terveystieteiden Helmi on omaishoitoon varannut.

3. Omaishoitosopimus ja omaishoidontuen hoitopalkkion maksaminen

Omaishoidontuesta laaditaan hoitajan ja myöntäjän kanssa toimeksiantosopimus. Sopimus sisältää omaishoitolain (937/2005 § 8) vaatimat asiat. Omaishoitosopimukseen liitetään hoidettavaa koskeva hoito- ja palvelusuunnitelma, joka laaditaan yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa sopimuksen teon yhteydessä. Omaishoitosopimus laaditaan aina toistaiseksi voimassa olevaksi, ellei määräaikaisen sopimuksen tekemiseen ole erityistä syytä.

Hoitopalkkio voidaan myös hoitajan pyynnöstä maksaa pienempänä, jos siihen on hoitajan esittämä erityinen syy. Tuen maksamisen edellytyksenä on allekirjoitettu omaishoitosopimus liitteineen. Tuki maksetaan kuukausittain kuukauden viimeisenä palkanmaksupäivänä. Omaishoidon tuen hoitopalkkiosummaa tarkistetaan kalenterivuositain.

Vuoden 2018 hoitopalkkiot perusturvalautakunta on vahvistanut 12.12.2017 § 69.

4. Omaishoitajan lakisääteinen vapaa ja muut palvelut

Omaishoitajasopimuksen tehneellä on oikeus vähintään kolmen (3) vuorokauden vapaaseen sellaisena kalenterikuukautena, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- ja terveystieteiden palveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta. Omaishoitajan pitäessä lakisääteisiä vapaapäiviä, ei hoitopalkkion määrä vähene. Jos hoidettava on kalenterikuukauden aikana yli neljätoista (14) vuorokautta ympärivuorokautisesti hoidossa kodin ulkopuolella, hoitajalle ei kerry tältä kuukaudelta lakisääteisiä vapaapäiviä. Vapaasta ja sen järjestämisestä sovitaan omaishoidon tukea koskevassa sopimuksessa. Vapaa pyritään järjestämään hoitajan toiveiden mukaan säännöllisesti ja suunnitelmallisesti huomioiden samalla mahdollisuudet vapaan järjestämiseen. Hoitaja voi käyttää kertyneet vapaapäivät kuukausittain tai pitää jo kertyneitä päiviä muutoin yhtäaikaisesti. Edellisen vuoden aikana kertyneet vapaat on pidettävä viimeistään seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Hoidettavalla tai omaishoitajalla ei ole ehdotonta oikeutta valita vapaan aikaisen hoidon palvelumuotoa. Omaishoitajan vapaan aikainen hoidettavan hoiva järjestetään Sosiaali- ja terveystieteiden Helmen palveluna; tilapäisenä asumispalveluna, päivätoimintana, tilapäisenä perhehoitona, toimeksiantosopimuksella tilapäisen perhehoidon korvauksena sijaishoitajalle. Omaishoitajan vapaan aikainen hoiva voidaan järjestää myös kotihoidon tai tehostetun asumispalvelun palvelusetelillä.

Palveluista, joita kunta järjestää hoidettavalle lakisääteisen vapaan (3 vrk/kk) ajaksi ja jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, hoidettavan maksettavaksi voi tulla enintään 11,50 euroa vapaavuorokaudelta. Muista hoidettavan saamista palveluista peritään hoidettavalta asiakasmaksulain mukaiset ja perusturvalautakunnan vahvistamat asiakasmaksut. Poikkeuksena edelliseen se, että omaishoidon tuen hoitopalkkiota ei oteta tulona huomioon muita sosiaalietuuksia myönnettäessä.

Mikäli hoitaja / hoidettava haluaa lakisääteisen vapaaseen käyttää palveluseteliä, hoidettava maksaa omavastuusuutena palvelun hinnan ja palvelusetelin arvon välisen erotuksen palveluntuottajalle.

5. Omaishoidotuen maksun keskeytyminen ja sopimuksen irtisanominen

Omaishoidontuen maksaminen keskeytyy

1. sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, mikäli hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä omaishoito keskeytyy äkillisesti yli neljäksitoista (14) vuorokaudeksi.
2. mikäli hoito keskeytyy yli viideksi (5) vuorokaudeksi hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy ja palkkio vähennetään koko keskeytyksen ajalta. Lakisääteisten vapaitten yhtäjaksoinen pitäminen yhdessä sovitusti ei aiheuta maksamisen keskeytystä.
3. hoidettavan asuessa opiskelun vuoksi viikot tai yli 14 vuorokautta kuukaudesta muualla, omaishoidontuki maksetaan asiakasryhmän I:n mukaan. Yli kaksi viikkoa kestävä loma, jonka hoidettava on omaishoitajan hoidossa, voidaan maksaa esim. asiakasryhmä II:n mukaan, jos omaishoidonkriteerit oikeuttavat siihen.
4. hoitajasta johtuvasta syystä omaishoidontuki keskeytetään heti omaishoitajan estyessä antamasta hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovittua hoitoa hoidettavalle, ellei omaishoitaja itse järjestä tilapäisesti enintään yhden (1) kuukauden kestävää korvaavaa hoitoa (esim. toinen omainen).

Hoitaja on velvollinen ilmoittamaan omaishoidontuen sopimuksessa mainitulle yhdyshenkilölle mahdolliset tuen maksatukseen johtavat keskeytykset. Väärin perustein maksetut tuet tullaan perimään hoitajalta takaisin. Poikkeuksena edelliseen se, että hoitajan osoittaessa olevansa estynyt hoitamasta hoidettavaa kuntoutuksensa aikana, ei hoitopalkkiota alenneta kuntoutuksen ajalta.

Mikäli hoito ei enää vastaa hoidettavan etua ja vaarantaa hoidettavan terveyden tai turvallisuuden, sopimus irtisanotaan perustuen lain lähtökohtana olevaan hoidettavan etuun. Toimeksiantosopijan puolelta irtisanottu omaishoidotosopimus päättyy aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua, omaishoitajan irtisanoessa sopimus päättyy kuukauden kuluttua irtisanomisesta. Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Sopijaosapuolet voivat purkaa omaishoidotosopimuksen välittömästi, mikäli sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden.

6. Omaishoidon asiakasryhmät ja myöntämisperusteet

I Asiakasryhmä

65-vuotiaat ja sitä vanhemmat

- Asiakas tarvitsee paljon hoitoa ja huolenpitoa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa, mutta selviytyy osittain itsenäisesti. Asiakas tarvitsisi ilman myönnettyä omaishoidon tukea vähintään tehostettua kotihoitoa tai palveluasumista.
- Asiakasryhmän ulkopuolelle jäävät asiakkaat, joilla avuntarve kohdistuu pelkästään asiointi ja kodinhoitotehtäviin.
- Mikäli omaishoitaja tekee omaishoidon ohella ansiotyötä 4h/pv tai alle, hänen on selvitettävä kirjallisesti, miten hoidettavan hoito on järjestetty hänen työssä ollessaan.

Lapset, kehitys- ja vaikeavammaiset sekä mielenterveyskuntoutujat

- Tuen tarpeen selvitys perustuu omaishoidonyhteyshenkilön kotikäynnillä tekemään toimintakyvyn kartoitukseen
- Asiakas tarvitsee runsaasti apua ja hoitoa päivittäisissä toiminnoissa, etenkin aamuisin ja iltaisin, mutta ei välttämättä öisin.
- Öisin avuntarve on satunnaista, mutta hoidettava tarvitsee kuitenkin valvontaa
- Hoidettava voi olla lyhyen ajan yksin, mutta ei voi asua yksin
- Tuen ulkopuolelle jäävät ne hoidettavat, joiden avuntarve on vähäistä tai se kohdistuu pelkästään asiointiin, siivoukseen tai muihin kodinhoitotehtäviin
- Kehitysvammaisista tähän hoitoisuusryhmään kuuluvat ne, joiden hoito terveeseen vastaavan ikäiseen verrattuna on erittäin sitovaa ja vaativaa.

HOITOPALKKION SUURUUS VUONNA 2018 ON 392,57 €

II Asiakasryhmä

65-vuotiaat ja sitä vanhemmat

- Asiakas tarvitsee runsaasti hoitoa ja huolenpitoa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa, mutta selviytyy osittain itsenäisesti. Asiakas tarvitsisi ilman myönnettyä omaishoidon tukea vähintään tehostettua kotihoitoa, tehostettua palveluasumista tai laitoshoitotasoista hoitoa.
- Hoitotyö sitoo pääsääntöisesti hoitajan kokopäiväisesti

- Mikäli omaishoitaja tekee omaishoidon ohella ansiotyötä 4h/pv tai alle, hänen on selvitettävä kirjallisesti, miten hoidettavan hoito on järjestetty hänen työssä ollessaan.
- Tähän ryhmään kuuluvat myös vuorohoidossa olevat asiakkaat, joiden hoitoisuus on III asiakasryhmän mukainen. Jotta oikeus omaishoidontuen palkkioon säilyy, vuorohoitoa voi olla kuitenkin enintään 14 vrk/ kalenterikuukausi
- Hoitopalkkio voidaan maksaa alennettuna hoitajan pyynnöstä (esim. eläkkeeseen vaikuttava tuloraja huomioiden).
- MMSE 12–16

Lapset, kehitys- ja vaikeavammaiset sekä mielenterveyskuntoutujat

- Tuen tarpeen selvitys perustuu omaishoidon yhdyshenkilön kotikäynnillä tekemään toimintakyvyn kartoitukseen
- Hoidon ja huolenpidon sitovuutta ja hoidon tarvetta verrataan samanikäisten terveiden lasten tarvitsemaan hoitoon ja huolenpitoon.

Tähän hoitoisuusryhmään kuuluvat henkilöt, jotka vamman tai sairauden vuoksi tarvitsevat runsaasti apua kaikissa päivittäisissä toiminnoissa sekä jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa. Hoidon sitovuus on verrattavissa ympärivuorokautiseen palveluasumiseen tai laitoshoidon. Tässä hoitoisuusryhmässä hoitopalkkion määrään vaikuttaa se, että hoidettava on säännöllisesti päivittäin tai kuukausittain muualla kuin omaishoitajan hoidon piirissä. Hoitopalkkiota vähennetään seuraavasti:

- a. jos hoidettava on päivätoiminnassa/ koulussa/ päivähoidossa 1-2 p:nä vkossa tai hän saa säännöllisesti kotihoidon palveluja enintään 11 h kk:ssa, hoitopalkkiota vähennetään 60 €/kk
- b. jos hoidettava on päivätoiminnassa/ koulussa/ päivähoidossa 3-5 pv/vkossa tai hän saa säännöllisesti kotihoidon palveluja 12-29 h/kk, vähennetään hoitopalkkiota 110 € kk:ssa
- c. hoidettavan säännöllinen vähintään 30h/kk kotihoitoa vähentää hoitopalkkiota 150 €/kk
- d. jos hoidettavalla on vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen avustaja, vähennys hoitopalkkiosta suhteutetaan avustajan viikkotuntimäärään -> täysi työaika 38.25h/vko, hoitopalkkio asiakasryhmä I:n mukaan.
- e. jos hoidettava on säännöllisesti vuorohoidossa keskimäärin esim. 7 vuorokautta kuukaudessa, hoitopalkkio asiakasryhmä I:n mukainen.

HOITOPALKKION SUURUUS VUONNA 2018 ON 541,11 €

III Asiakasryhmä

65-vuotiaat ja sitä vanhemmat

- Asiakas tarvitsee jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa. Hoidettavuus on samaa tasoa kuin pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalla. Hoitotyö edellyttää hoitajan kokopäiväistä työpanosta ja hoitovastuuta ympäri vuorokauden.
- Mikäli omaishoitaja tekee omaishoidon ohella ansiotyötä 4h/pv tai alle, hänen on selvitettävä kirjallisesti, miten hoidettavan hoito on järjestetty hänen työssä ollessaan.
- Hoitopalkkio voidaan myöntää alennettuna myös hoitajan pyynnöstä (esim. eläkkeeseen vaikuttava tuloraja huomioiden) .
- MMSE alle 11

Lapset, kehitys- ja vaikeavammaiset sekä mielenterveyskuntoutujat

- Tuen tarpeen selvitys perustuu omaishoidon yhdys henkilön kotikäynnillä tekemään toimintakyvyn kartoitukseen
- Lapsilla hoidon ja huolenpidon sitovuutta ja hoidon tarvetta verrataan samanikäisten terveiden lasten tarvitsemaan hoitoon ja huolenpitoon.

Hoitoisuusryhmään kuuluvat henkilöt tarvitset vamman tai sairauden vuoksi jatkuvaa apua päivittäisissä toiminnoissa sekä runsaasti hoitoa ja valvontaa. Hoitotyö edellyttää kokopäivätoimista työtä ympäri vuorokauden.

Tässä hoitoisuusryhmässä hoitopalkkion määrään vaikuttaa se, että hoidettava on säännöllisesti päivittäin tai kuukausittain muualla kuin omaishoitajan hoidon piirissä. Hoitopalkkiota vähennetään seuraavasti:

- a. jos hoidettava on päivätoiminnassa/ koulussa/ päivähoidossa 1-2 pv/vko tai hän saa säännöllisesti kotihoidon palveluja enintään 11h kk:ssa, hoitopalkkiota vähennetään 60€/kk
- b. jos hoidettava on päivätoiminnassa/ koulussa/ päivähoidossa 3-5 pv/vko tai hän saa säännöllisesti kotihoidon palveluja 12–29 h/kk, vähennetään hoitopalkkiota 110 € kk
- c. hoidettavan vähintään 30 h/kk säännöllinen kotihoito vähentää hoitopalkkiota 150 €/kk
- d. jos hoidettavalla on vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen avustaja, vähennys hoitopalkkiosta suhteutetaan avustajan viikkotuntimäärään -> täysi työaika 38.25h/vko, hoitopalkkio asiakasryhmä II:n mukaan
- e. jos hoidettava on säännöllisesti vuorohoidossa keskimäärin esim. 7 vrk kuukaudessa, hoitopalkkio asiakasryhmä II:n mukainen.

HOITOPALKKION SUURUUS VUONNA 2018 ON 785,14 €

Raskaan siirtymävaiheen aikana

Omaishoidontukea voidaan maksaa korotettuna, mikäli omaishoitaja jää vakituisesti työstään palkattomalle virkavapaalle omaisensa saattohoidon, äkillisen vaikean sairauden tai vammautumisen vuoksi.

Hoitopalkkion suuruus vuonna 2018 on **1217,61 €/kk** enintään kolmen kuukauden ajan.

7. Hoitajan tapaturmavakuutus

Hoitajalle, jonka kanssa on solmittu hoitosopimus, otetaan tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57 § 1. momentin mukainen vakuutus.